

HT-PRISEN 2013

Årgangen 2013 var preget av 100-årsjubileet for kvinners stemmerett, med bind 4 som et eget temanummer. De øvrige bindene presenterte en mer variert tematikk, med både teoretisk-filosofiske og mer realhistoriske perspektiv, i tillegg til enkelte anslag opp mot grunnlovsjubileet. Det var i korthet mye godt å velge i for komiteen.

Valget falt til slutt på et bidrag som belyser kvinnestemmerettsjubileet fra uventede vinkler. Artikkelen tar for seg prosessen fram mot full kvinnelig stemmerett, og argumenterer for hvordan denne var preget av flere motiver. Det gjøres et særlig godt poeng av hvordan argumentet om økonomisk kvalifisering har vært underspilt i tidligere forskning til fordel for likerettsargumentet. Forfatterne viser at det var viktig for deler av det (mannlige) politiske landskap å gi kvinner stemmerett, men bare etter kvalifikasjonskrav, for å kunne balansere de politiske utglidningene man mente kom som følge av allmenn mannlig stemmerett fra 1898. Deler av kvinnestemmerettsbevegelsen var med på denne avgrensede stemmerettsstrategien, ikke minst kvinner som var økonomisk selvstendige eller tilhørte økonomisk bedrestilte lag. De fungerte således som et modererende element, og bidro til en konservativ "motstrategi".

I artikkelens andre del underbygger forfatterne dette argumentet ved å hengi seg til historikernes hemmelige last: kontrafaktiske hypoteser. En systematisk og grundig analyse av stortingsvalget i 1909 viser at strategien *var* vellykket. En gjennomføring av valget uten kvalifisert kvinnelig stemmerett ville trolig ha forrykket balansen i Stortinget i favør av Venstre, og trolig også gitt Arbeiderdemokratene og særlig Arbeiderpartiet økt representasjon.

I artikkelens siste del reflekterer forfatterne over kvinnelige næringsdrivendes rolle i kampen for kvinnelig stemmerett, en rolle de mener har falt i skyggen av "enslige lærerinner og borgerskapsfruer". Lett polemisk peker forfatterne på at aktive politiske kvinner i årene opp mot 1913 ikke bare kan forstås som en rettighetskamp, men at politiske og økonomiske interesser, uavhengig av kjønn, også bidro til å forme denne politiske mobiliseringen av kvinner i årene opp mot stemmerettsgjennombruddet i 1913.

Artikkelen er fundert på et bredt register av metoder og kilder. Dens nyskapende bidrag er i første rekke et forfriskende korrektiv til etablerte synspunkter, i dette tilfellet oppfatningen av prosessene fram mot allmenn stemmerett som en ren likestillingskamp. Dernest finner komiteen den kontrafaktiske analysen av 1909-valget som spennende – og innenfor det forsvarlige – og som et utmerket eksempel på hvordan denne metoden kan anvendes til produksjon av kunnskap som er noe mer konkret enn rent tankespinn.

Årets HT-pris går til Eirinn Larsen og Lars Fredrik Øksendal for artikkelen "De glemte kvinnevalgene".

Komiteen har bestått av Christine Smith-Simonsen, Magne Njåstad og Finn Erhard Johannessen.